

Doğa Kışa Hazırlanıyor

Sonbaharın gelmesiyle birlikte havalar serinledi. Rüzgârlı ve yağmurlu günlerin sayısı da artıyor. Hava gitgide daha erken kararıyor. Bu dönemde doğada pek çok değişiklik oluyor. İşte kışa hazırlanırken doğada yaşananlar...

Sonbaharda bazı ağaçların yapraklarının rengi yeşilden sarı, kırmızı, turuncu, kızıl ve kahverengiye dönüşür; ardından yapraklar dökülmeye başlar. Renk değişiminin zamanı bitkinin türüne ve bulunduğu yere göre değişir.

Yapraklara yeşil rengini klorofil adlı bir kimyasal madde verir. Bitkilerde fotosentez bu madde sayesinde gerçekleşir. Fotosentez sonucunda bitki için gerekli olan besin ve enerji üretilir. Bitkiler elde ettikleri besinin bir kısmını kullanırken bir kısmını da kış için depolar. Bu bitkiler sonbahar ve kış aylarında fotosentez yapmak için yeterli güneş ışığı alamadıklarından yapraklarındaki klorofil üretimi azalır. Bunun sonucunda artık yeşil renk baskın gelemmez. Diğer renk veren maddelerin etkisiyle yapraklar sarı, kırmızı gibi renklere bürünür. Bu renk değişiminin ardından yapraklar dökülür.

Sonbaharda genellikle artan yağmurlarla birlikte, nemli ortamları seven şapkali mantarlar gelişmeye başlar. Şapkali mantarlar dökülmüş yaprakların arasında, ağaçların üzerinde, su kenarlarında, devrilmiş ağaç kütüklerinin üzerinde, patikaların kenarlarında görülür. Bazı mantar türleri zehirlidir. Bu nedenle doğada karşılaştığınız mantarları yemeniz hatta ellemeniz bile tehlikelidir.

Böğürtlen, ahı, kızılök, kuşburnu ve başka bozu bitkilerin meyveleri sonbaharda olgunlaşır. Bu bitkilerin meyveleri taze olarak yenebilir ya da meyvelerden çay, reçel ve marmelat yapılabilir.

Ayrıca sonbahar salatalık, biber, lahana, armut, kelek gibi sebze ve meyvelerin turşusunu kurmak için de iyi bir zaman.

Atkestanesi, meşe ve başka bazı ağaçların meyveleri de bu aylarda olgunlaşır. Bu ağaçların tohumları sonbaharda toplanarak yeni ağaçların gelişmesi için ekilebilir. Birçok ağaç türünün fidanlarını ve soğanlı bitkileri dikmek için de en uygun zaman sonbahardır. Ayrıca bu aylarda evlerdeki bitkilerin saksı değişimi ve kök ayırma gibi işlemleri de yapılabilir.

Getty TÜRKİYE

Alakargalar kışın yiyebilecekleri en önemli besin kaynağı olan meşe palamutlarını sonbaharda toplamaya başlar. Topladıkları meşe palamutlarını toprağa gömerler. Kışın besin bulmak zorlaştığında gömdükleri palamutları bulup yerler.

Sincaplar sonbaharda badem, ceviz, fındık, meşe palamudu gibi meyveleri toplar. Topladıkları meyvelerin bir kısmını yuvalarına taşır, bir kısmını da toprağa gömerler. Kış aylarında, depoladıkları bu besinleri yerler.

Stock

Kış uykusuna yatacak olan hayvanlar sonbaharda daha çok beslenerek vücutlarındaki yağ oranını yükseltirler. Bu sayede genellikle kış boyunca beslenmeye ihtiyaç duymazlar.

Uğurböcekleri sonbaharda yaprakların, kayaların ve ağaç kabuklarının altı gibi korunaklı yerlerde kalabalık gruplar halinde toplanır. Buralarda saklanarak kışı bir arada geçirirler.

Getty TÜRKİYE

Leylek ve kırlangıç gibi bazı göçmen kuşlar kışı geçirmek için sonbaharda toplanarak sürüler halinde daha sıcak yerlere göç eder. Bazı balıklar da havaların soğumasıyla birlikte daha sıcak denizlere doğru sürüler halinde göç eder. Hamsiler ve palamutlar göç eden balıklardandır.

Getty TÜRKİYE

Bazı hayvanların, örneğin geyiklerin üreme dönemi sonbaharda başlar.

Digitalma / Alamy

Suzan Lema Gençer
Çizim: Göksu Karaca